

Posudek magisterské diplomové práce

RADKA JESTŘÁBOVÁ: Kritika překladu románu *Die Liebhaberinnen* Elfriede Jelinekové ve zpracování překladatelky Jitky Jílkové

Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav translatologie, magisterská diplomová práce z oboru překladatelství-tlumočnictví němčina, Praha 2012

Diplomantka si iniciativně zvolila za téma diplomové práce analýzu českých překladů díla rakouské nositelky Nobelovy ceny za literaturu (2004) Elfriede Jelinekové, konkrétně kritiku překladu románu *Die Liebhaberinnen* z roku 1975. Český překlad, který vyšel ve dvou vydáních (nakladatelství Mladá fronta, 1999 a 2008) je dílem Jitky Jílkové (nar. 1954). Nepříliš obsáhlá diplomová práce je rozčleněna do několika oddílů.

První část stručně představuje spisovatelku Elfriede Jelinekovou a román *Die Liebhaberinnen*. Slibně nadepsaná kapitola „Překlady děl Elfriede Jelinekové a jejich recepce v České republice“ je však velmi obecná a krátká, omezuje se na citování dvou českých ohlasů na udělení Nobelovy ceny a dvou interview se spisovatelkou, přičemž jedno z nich bylo uveřejněné ve *Franfurter Allgemeine Zeitung*, takže do příslušného kontextu vůbec nepatří. Diplomantka využila pouze tyto nemnohé články, dostupné na internetu, ohlasy a recepce v tisku se vůbec nezabývala, ačkoli nepochybně byly recenzovány překlady pěti próz Jelinekové, které uvádí v bibliografickém přehledu. Nepovšimnut zůstal i ohlas dramatické tvorby Jelinekové, diplomantka měla zmapovat i inscenace jejích dramát v ČR. (Viz zadání diplomové práce – bod „Recepce děl Elfriede Jelinekové v České republice. Přehled (včetně dramát).“) Nadpis této jednostránkové kapitoly tomuto zadání v podstatě odpovídá, nikoli však její obsah. Ostatně bibliografii českých překladů a časopiseckých recenzí děl Jelinekové vydaných před rokem 2003 obsahovala už diplomová práce Zuzany Pártlové, kterou diplomantka zmiňuje a o niž se tudíž mohla opřít a doplnit ji o údaje novější. Tuto část úkolu tudíž diplomantka nesplnila, resp. zpracovala nedostatečně. Další půlstránková pasáž s názvem „Román *Die Liebhaberinnen* a jeho ohlas“ uvádí pouze tři české recenze překladu. Pravděpodobně ani tento ohlas není zmapován, natož zhodnocen v úplnosti.

Představení románu *Die Liebhaberinnen* se v podstatě omezuje na převyprávění obsahu, interpretacemi se diplomantka nezabývá. V části nadepsané „Stylistická analýza románu *Die Liebhaberinnen*“ diplomantka uvádí, že dílo „jde proti tradici Heimatrománů (literatura domoviny)...“ (str. 11), aniž však tuto tradici blíže osvětluje. (Pochybné je i použití německého substantiva v českém textu s velkým písmenem, skloňovaného dle české gramatiky.) Tvrzení, že dílo „lze označit za parodii žánru literatury domoviny“ (též str. 57, 62) by mělo být podepřeno rozbořem nebo přinejmenším odkazem na sekundární literaturu.

Kritiku překladu románu *Die Liebhaberinnen* staví autorka na teoretickém modelu Kathariny Reissové, který představuje v kapitole „Teoretická východiska“, a mírně jej rozšiřuje o odkazy na Jiřího Levého a Antona Popoviče. Nejobsáhlejší „Empirická část“ aplikuje jednotlivé kategorie dle Reissové na konkrétní místa v textu originálu a překladu. Jílková však bohužel nepřekládala text Jelinekové ze stejného vydání, jaké měla k dispozici diplomantka (z roku 2008), což by mohlo event. vysvětlit některá rozšíření, výpustky apod. Většinu konfrontací originálu s překladem diplomantka stručně komentuje. Tyto komentáře svědčí o jejích předpokladech pro analytickou práci. Kladem je, že diplomantka navrhuje svá řešení, není však v tom důsledná a v řadě případů žádné řešení nenavrhuje (např. str. 54, 55, 57, 58). Na několika místech se spokojila jen s paralelou originál-překlad, aniž se pokusila o komentář. Na některých místech není analýza pro čtenáře diplomové práce srozumitelná,

protože není uveden širší kontext, popř. chybí srovnání 1. a 2. vydání překladu (např. na str. 25).

Práci doplňuje rozhovor s překladatelkou a její životopis, a jako příloha je připojen „Přehled vydaných děl Elfriede Jelinekové v českém překladu“, který však neuvádí 2. vydání románu románu *Die Liebhaberinnen* z roku 2008, a již proto je bohužel neúplný. U některých bibliografických údajů není uvedena stránka, resp. stránky, popř. nakladatelství.

Práce má četné nedostatky stylistické a gramatické, popř. technické. Dále uvádím některé příklady těchto chyb a menší připomínky k textu:

Str. 56: Uniká slovní hříčka „...**vollen** bauch ...wird für **voll** genommen“.

Str. 59: Slovo **status** není anglicismus, jak se diplomantka mylně domnívá, ale pochází z latiny, odkud bylo převzato do němčiny.

Str. 60: Vytýkat překladatele chybný pravopis slova „na shledanou“ je přehnané, bylo by třeba ověřit, zda se způsob psaní neměnil v průběhu času, případnou chybu měl ostatně odstranit redaktor.

Diplomantka je nejistá v používání zájmen **jeho/její** a **svůj**. Například viz str. 20: „Model ...Reissové byl zvolen kvůli jeho (správně: své) univerzálnosti...“ Str.3: „...se zaměří...na postoj Jelinekové k překladům jejích děl.“ Str. 7: „...je nutné zmínit přístup Jelinekové k překládání svých děl.“

Na str. 14 a str. 66 vynechána slova, takže věty nedávají správný smysl: „...násilí je páchané rodiči na dětech, na partnerech, na rodičích...“ (znamená: rodiči na partnerech, rodiči na rodičích), „...překladům odborných publikací, prózy a divadelních“ (???)

Hrubá chyba na str. 7: Nobelovi ceny (správně: Nobelovy ceny)

Stylisticky nevhodné použití slov: básničky (str.4), drezírovala (str. 5)

Stylistickou chybou je i časté opakování stejných slov: „vychází...vychází“

„...vydání...vydání“ (str. 8 první čtyři řádky), třikrát za sebou slovo „již“ (str. 4 nahoře), „dociluje...docíleno“ (str. 12 v rámci jedné věty), „cílem...docílení...cílovém...cílem“ (str. 60).

Str. 11: „**ustanovená** klišé“ (spíše: obvyklá, zaběhnutá, zavedená apod.)

Str. 12: „právě také“

Str. 11: „je uveden...krátkou předmluvu“ (správně: předmlouvou)

Str. 20: neobratná a zavádějící formulace: „V kritice překladu...budou také analyzovány rysy tzv. „překladatelského stylu“ Jiřího Levého“.

Str. 24: překlep: „v češitně“ (správně: v češtině)

Chyby ve shodě: „...jsou zařazeny další posuny v podobě doplnění, které sice nejsou tak časté, aby mohla vytvořit vlastní kategorii“ (str. 25), „...nezachování repetit, která jsou stylistických prostředkem“ (str. 62)

Str. 67: „U výběru této spisovatelky **jí** také motivovalo...“(správně: Při výběru ....ji (tj. krátké i) motivovalo...)

Str. 67: **impuls** (správně: impulz – v Pravidlech českého pravopisu uvedeno jako jediná možnost)

Str. 68: zhrub**nul** (správně: zhrubl)

Nedostatkem je i nadměrné užívání pasivních vazeb. Místy se objevují chyby v interpunkci – chybí čárky, popř. tečky (např. na str. 15). Po tečce je třeba začít další větu velkým písmenem (str. 16).

Vzhledem k výše uvedeným nedostatkům hodnotím práci jako **velmi dobrou až dobrou**.